

สรุปผลวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและ
ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 8

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและ
ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 8
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการ
กลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตการศึกษา 8
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้าน วุฒิทางการศึกษา ศาสนา สถาน
ภาพทางเศรษฐกิจและระยะเวลาในการทำงาน ที่มีผลต่อระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการ
ศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 8

สมมติฐานในการวิจัย

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก
มีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นศึกษา
นิเทศก์อำเภอและกิ่งอำเภอในเขตการศึกษา 8 ทุกคนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานนิเทศ
การศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ จำนวน 92 คน ส่วนตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 8 รวมทั้งสิ้น 8 จังหวัดนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัดไว้จำนวน 1 อำเภอและสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ใช้อำเภออื่น ๆ ในเขตชนบทอีก 2 อำเภอ รวมเป็น 3 อำเภอ ใช้วิธีการสุ่มแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) เพื่อเลือกกลุ่มโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ขนาดละ 1 กลุ่มโรงเรียน รวมอำเภอละ 3 กลุ่มโรงเรียน ได้จำนวน 72 กลุ่มโรงเรียนซึ่งมีครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจำนวน 5 คน ต่อ 1 กลุ่มโรงเรียน จึงได้ตัวอย่างประชากรเป็นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก จำนวนกลุ่มละ 120 คน รวมทั้งสิ้น 360 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยใช้กระบวนการยอมรับนวัตกรรม 5 ชั้นของโรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971 : 100) ซึ่งมีลำดับชั้น คือ 1. ชั้นรับทราบ 2. ชั้นสนใจ 3. ชั้นประเมินค่า 4. ชั้นทดลองใช้ 5. ชั้นยอมรับและนำไปใช้ มาเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถามระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบไปด้วยนวัตกรรมทางการศึกษากันหลักสูตร 3 ชนิด นวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอน จำนวน 15 ชนิด นวัตกรรมทางด้านสื่อการสอน จำนวน 3 ชนิด นวัตกรรมทางด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 7 ชนิดและนวัตกรรมทางด้านการบริหารและบริการจำนวน 9 ชนิด รวมนวัตกรรมทางการศึกษา ทั้งสิ้น 37 ชนิด แบบสอบถามนี้ได้ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 14 ท่านแล้วนำไปทดลองใช้กับศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร จำนวน 65 คน จากนั้นได้ทำการปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เป็นเครื่องมือวิจัยต่อไป แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือส่วนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำลงในช่องว่าง ตามเกี่ยวข้องกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ส่วนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ตามเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา 5 ประเภท รวมทั้งสิ้น 37 นวัตกรรม นวัตกรรมแต่ละชนิดจะมีคำถามปลายเปิด เพื่อให้แสดง เหตุผลประกอบระดับการยอมรับของผู้ตอบ ในตอนท้ายของส่วนที่ 2 เป็นแบบเลือกตอบแสดงถึงแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้ตอบทราบเกี่ยวกับ

นวัตกรรมแต่ละชนิด ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้เขียนรายละเอียดเกี่ยวกับนวัตกรรมที่กำลังใช้อยู่ซึ่งเป็นนวัตกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากนวัตกรรม 37 ชนิดในแบบสอบถาม หลังจากนั้นจึงส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและศึกษานิเทศก์อำเภอและกิ่งอำเภอในเขตการศึกษา 8 จำนวน 452 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 348 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76.99

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่และหาการร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยระดับการยอมรับนวัตกรรมและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดต่างกัน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความคลาดเคลื่อนมาตรฐานตามวิธีของเซฟเฟ่ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
4. แหล่งข้อมูลที่ทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้ทราบถึงนวัตกรรมแต่ละชนิด คิดค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
5. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระดับการยอมรับนวัตกรรมของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
6. ข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ผู้ตอบไม่รู้จักหรือเคยใช้นวัตกรรมทางการศึกษานั้นมานานน้อยกว่า 1 ปีหรือมากกว่า 1 ปี นำมาวิเคราะห์หาการร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

7. รายละเอียดของนวัตกรรมที่ผู้ตอบกำลังใช้อยู่นอกเหนือจากในแบบสอบถาม
รวบรวมเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ

1.1 ศึกษาในเทศก้อำเภอ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานตั้งแต่ 1 - 10 ปี ใช้ภาษาถิ่นในการติดต่อกับชุมชน อัตรารายได้เงินเดือนมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือน นับถือศาสนาพุทธและทุกคนมีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า

1.2 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จำแนกตามขนาดของกลุ่มโรงเรียนพบว่า ส่วนใหญ่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 1 - 10 ปีและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีอัตราเงินเดือนสูงกว่า 3,500 บาทต่อเดือนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่สอนในชุมชน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธและใช้ภาษาถิ่นติดต่อกับชุมชนและมีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมใด ๆ ส่วนใหญ่แล้วผ่านการอบรมจำนวน 1 - 5 ครั้งในรอบปีที่ผ่านมา

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของ
ศึกษานิเทศก้อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 8 ซึ่งเป็นตัวอย่างประชา
กรของการวิจัย สรุปได้ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาในเทศก้อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับนวัตกรรมทาง
การศึกษาอยู่ระดับเดียวกัน คือทดลองใช้ ได้แก่ นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน นวัตกรรม
ด้านการวัดผลและประเมินผลและยอมรับนวัตกรรมด้านสื่อการสอนอยู่ระดับประเมินค่า ศึกษา
นิเทศก้อำเภอยอมรับนวัตกรรมด้านหลักสูตรอยู่ระดับประเมินค่า ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
ยอมรับอยู่ระดับทดลองใช้ ซึ่งเป็นระดับที่สูงกว่าและศึกษานิเทศก้อำเภอยอมรับนวัตกรรมด้าน
การบริหารและการบริการ อยู่ระดับทดลองใช้ซึ่งเป็นระดับสูงกว่าการยอมรับของครูวิชาการ
กลุ่มโรงเรียนที่อยู่ระดับประเมินค่า

2.2 ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาแต่ละชนิดของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรปรากฏผล ดังนี้

นวัตกรรมด้านหลักสูตร ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับหลักสูตรบูรณาการและหลักสูตรกิจกรรมอยู่ระดับเดียวกัน คือ ระดับทดลองใช้ ส่วนหลักสูตรเอกภพยอมรับอยู่ระดับสนใจ ซึ่งเป็นระดับต่ำสุดในนวัตกรรมด้านนี้

นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับอยู่ระดับเดียวกัน คือ การสอนซ่อมเสริมอยู่ระดับ " นำไปใช้ " ซึ่งเป็นระดับสูงสุด รองลงมาเป็นระดับทดลองใช้ ไก่แก่นักเรียนสอนกันเอง การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบบูรณาการและมีการยอมรับอยู่ระดับต่ำสุด คือ ระดับ " สนใจ " ไก่แก่ การสอนแบบจุลภาคและการสอนแบบโครงการ

นวัตกรรมด้านสื่อการสอน ศึกษานิเทศก์อำเภอยอมรับอยู่ระดับสูงสุด คือระดับ " นำไปใช้ " ในเรื่องวิทยุโรงเรียน ขณะที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับอยู่ระดับ " ทดลองใช้ " ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับการใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษาอยู่ระดับเดียวกัน คือ ระดับ " สนใจ " ซึ่งเป็นระดับต่ำสุดของนวัตกรรมด้านนี้

ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับนวัตกรรมด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ระดับเดียวกันซึ่งเป็นระดับสูงสุด คือ การนำไปใช้ในเรื่อง การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและยอมรับอยู่ระดับต่ำสุด คือ ประเมินค่า ในเรื่องการวัดผลแบบอิงกลุ่ม ศึกษานิเทศก์อำเภอมีการยอมรับนวัตกรรมในเรื่อง การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลรวมอยู่ระดับการนำไปใช้ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับอยู่ระดับทดลองใช้

นวัตกรรมด้านการบริหารและบริการ ได้รับการยอมรับจากศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับสูง คือ ระดับ " นำไปใช้ " และ " ทดลองใช้ " ไก่แก่การแนะแนวการศึกษา การจัดสถานักเรียน ส่วนนวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับอยู่ระดับต่ำ คือ ระดับ " สนใจและประเมินค่า " ไก่แก่ การจัดโรงเรียนภายในโรงเรียน

และการจัดการศึกษาร่วมกันสองโรงเรียน ศึกษานิเทศก์อำเภอขอรับการจัดโรงเรียนแบบ
ไม่มีชั้นและการจัดชั้นเรียนสำหรับเด็กสองกลุ่มอายุอยู่ระดับ " ทดลองใช้ " ซึ่งเป็นระดับที่สูง
กว่าการยอมรับของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ระดับ" สนใจ "

โดยสรุปจากการศึกษาถึงระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์
อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ปรากฏผลว่า นวัตกรรมด้านการบริหารและบริการใน
เรื่อง การจัดโรงเรียนภายในโรงเรียน การจัดการรายสอนแบบยืดหยุ่นและการใช้จักรยาน
เพื่อการขยายการศึกษาภาคบังคับ ได้มีการยอมรับจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับที่
สูงกว่าระดับการยอมรับของศึกษานิเทศก์อำเภอ ส่วนนวัตกรรมอื่น ๆ ได้รับการยอมรับจาก
ศึกษานิเทศก์อำเภอในระดับเดียวกันหรือระดับสูงกว่าการยอมรับของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

3. การเปรียบเทียบการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
ที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กสรุปได้ ดังนี้

3.1 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่กับขนาดกลางมีการยอมรับ
นวัตกรรมรวมด้านการวัดผลประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน
การยอมรับนวัตกรรมรวมด้านอื่น ๆ ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและ
ขนาดเล็ก ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาแต่ละชนิดของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
ที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กมีการยอมรับแตกต่างกันดังต่อไปนี้ คือ

3.2.1 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก ยอมรับชุดการเรียนการสอน
แตกต่างกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.2 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางยอมรับการโตวาที่ธรรมะ
แตกต่างกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.3 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ยอมรับการเล่นชั้น
อัตโนมัติแตกต่างกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.4 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ยอมรับการจัดสภานักเรียน
แตกต่างกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 8 ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัย จำแนกตามประเภทการปฏิบัติงาน ระดับเงินเดือน วุฒิทางการศึกษา ปรากฏผล ดังนี้

4.1 ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1 - 10 ปีและมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ยอมรับนวัตกรรมด้านต่าง ๆ อยู่ระดับเดียวกันยกเว้นด้านหลักสูตรและด้านการบริหารและบริการ ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1 - 10 ปี ยอมรับอยู่ระดับ " ประเมินค่า " ส่วนศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไปยอมรับอยู่ระดับ " ทดลองใช้ " ซึ่งเป็นระดับที่สูงกว่า

ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไปโดยเฉลี่ยระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาแต่ละชนิดอยู่ระดับเดียวกันหรือระดับสูงกว่าการยอมรับของศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1 - 10 ปี กล่าวคืออยู่ระดับ " นำไปใช้ " ในเรื่อง สถักการฉ่ำจำลอง การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การใช้บทบาทสมมติ การสอนแบบบูรณาการ การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การวัดผลเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง การจัดตารางสอนแบบยืดหยุ่น การจัดชั้นเรียนสำหรับเด็กสองกลุ่มอายุ ขณะที่ศึกษานิเทศก์ที่ทำงานตั้งแต่ 1 - 10 ปียอมรับอยู่ระดับ " ทดลองใช้ "

4.2 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1 - 10 ปีและมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ยอมรับนวัตกรรมด้านหลักสูตรและด้านการเรียนการสอนอยู่ระดับเดียวกันคือ ระดับ " ทดลองใช้ " ส่วนนวัตกรรมด้านอื่น ๆ การยอมรับอยู่ระดับเดียวกันคือระดับ " ประเมินค่า "

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1 - 10 ปีและมากกว่า 10 ปีขึ้นไปมีการยอมรับอยู่ระดับเดียวกันเป็นระดับสูงสุด คือ " นำไปใช้ " ในเรื่องการสอนซ่อมเสริมและการยอมรับอยู่ระดับต่ำสุด คือระดับ " รับทราบ " ในเรื่อง การใช้รถจักรยานเพื่อขยายการศึกษาภาคบังคับ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไปยอมรับการประเมินผลรวมและการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่ระดับ " นำไปใช้ " ขณะที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีระยะเวลาในการทำงานตั้งแต่ 1 - 10 ปี

มีการยอมรับอยู่ระดับ " ทดลองใช้ "

4.3 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาทั้ง 5 ด้านอยู่ระดับเดียวกัน คือ อยู่ระดับ " ทดลองใช้ " ได้แก่ นวัตกรรมทางด้านหลักสูตรและด้านการวัดผลประเมินผล ส่วนนวัตกรรมด้านอื่น ๆ ยอมรับอยู่ระดับ " ประเมินค่า "

นวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีหรือสูงกว่า ยอมรับอยู่ระดับสูงสุด คือ ระดับ " นำไปใช้ " ได้แก่การสอนซ่อมเสริม ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรียอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาอยู่ระดับต่ำสุด คือ ระดับ " รับทราบ " ได้แก่ การจัดโรงเรียนแบบไม่มีชั้น การใช้รถจักรยานเพื่อขยายการศึกษาภาคบังคับและการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียน 2 โรงเรียน ซึ่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่ายอมรับอยู่ระดับสูงกว่า คือ ระดับ " สนใจ "

4.4 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีระดับเงินเดือนต่ำกว่า 3,500 บาทและมากกว่า 3,500 บาทขึ้นไปยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาทั้ง 5 ด้านอยู่ระดับเดียวกัน คือ ยกเว้นนวัตกรรมด้านการเรียนการสอนได้รับการยอมรับจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนสูงกว่า 3,500 บาทต่อเดือนอยู่ระดับ " ทดลองใช้ " ซึ่งเป็นระดับที่สูงกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนต่ำกว่า 3,500 บาทยอมรับอยู่ระดับ " ประเมินค่า "

นวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนน้อยกว่า 3,500 บาทและมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือนอยู่ระดับเดียวกันซึ่งเป็นระดับสูงสุด คือ ระดับ " นำไปใช้ " ได้แก่ การสอนซ่อมเสริม ส่วนการใช้รถจักรยานเพื่อขยายการศึกษาภาคบังคับเป็นที่ยอมรับอยู่ระดับต่ำสุด คือ ระดับ " รับทราบ "

อภิปราย

1. จากผลการวิจัยปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในระดับเดียวกันยกเว้นนวัตกรรมด้านหลักสูตร การยอมรับของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ระดับสูงกว่า คือ ระดับ " ทลลงใจ " ขณะที่ศึกษานิเทศก์อำเภอยอมรับอยู่ระดับ " ประเมินค่า " และนวัตกรรมด้านการบริหารและบริการ ระดับการยอมรับของศึกษานิเทศก์อำเภอสูงกว่า คืออยู่ระดับ " ทลลงใจ " ขณะที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับอยู่ระดับ " ประเมินค่า " ทั้งนี้เนื่องมาจากบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอมีผลโดยตรงต่อระดับการยอมรับ กล่าวคือ ในฐานะที่ศึกษานิเทศก์อำเภอต้องเป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำในการวางแผนงานและการดำเนินงานต่าง ๆ รวมทั้งช่วยเหลือในการตัดสินใจของผู้บริหาร (อาคม จันทสุนทร เอกสารประกอบการบรรยายวิชา การสัมมนา การนิเทศการศึกษา พ.ศ. 2527 อัดสำเนา) จึงทำให้การยอมรับนวัตกรรมในด้านนี้สูงกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงมากกว่า

ผลการวิจัยถึงระดับการยอมรับนวัตกรรมในแต่ละด้านของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีดังนี้ คือ

1.1 ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับหลักสูตรบูรณาการและหลักสูตรกิจกรรม อยู่ระดับเดียวกันคือ " ทลลงใจ " และยอมรับหลักสูตรเอกัตภาพ อยู่ระดับเดียวกัน คือ " สิ้นใจ " การที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับหลักสูตรเอกัตภาพอยู่ระดับสิ้นใจซึ่งเป็นระดับที่ยังต่ำอยู่นี้ เพราะว่าการใช้หลักสูตรใด ๆ ต้องได้รับการกำหนดเปลี่ยนแปลงมาจากหน่วยงานระดับสูง และอีกประการหนึ่ง คือการขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับที่ สำลี ทองฉิว (2526 : 24) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสถาบันว่า เป็นตัวกำหนดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นแล้ว โรงเรียนในสังกัดจำเป็นต้องนำไปใช้ ส่วนใหญ่เป็นการ เปลี่ยนแปลงรูปแบบ ถึงแม้ว่าผู้ใช้จะตระหนักถึงความจำเป็นก็ตาม

1.2 ศึกษาพิเศษอำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีการยอมรับการสอน
ซ่อมเสริมในระดับเดียวกัน คือ " การนำไปใช้ " ซึ่งเป็นระดับสูงสุด โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผล
ประกอบการนำไปใช้ว่า สามารถช่วยเด็กเรียนซ้ำให้บรรลุจุดประสงค์ได้และสามารถแก้ปัญหา
เด็กตกซ้ำชั้นอีกประการหนึ่ง การสอนซ่อมเสริมครูจำเป็นต้องปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ใน
หลักสูตร จากเหตุผลที่ประกอบกับการนำไปใช้ตรงกับที่ โรเจอร์และชูเมกเกอร์ (**Rogers
and Shoemaker** 1971 : 22) ได้กล่าวถึงการที่ผู้ยอมรับนวัตกรรมเพราะเห็นว่า
นวัตกรรมนั้นเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามีประโยชน์ต่อตัวเขามากเพียงใด การยอมรับย่อมมากขึ้นเท่านั้น

1.3 ศึกษาพิเศษอำเภอยอมรับนวัตกรรมด้านสื่อการสอน คือ วิทยุโรงเรียน
อยู่ระดับนำไปใช้ ซึ่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับระดับ ทดลองใช้ การที่ศึกษาพิเศษ
อำเภอยอมรับวิทยุโรงเรียน อยู่ระดับนำไปใช้ แต่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ระดับทดลองใช้
เนื่องจากส่วนใหญ่ศึกษาพิเศษอำเภอได้เข้ารับการอบรมในเรื่อง วิทยุโรงเรียนมีจำนวน
สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 75.34 ในขณะที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีโอกาสเข้ารับการอบรม
เพียงร้อยละ 50.18 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การอบรมส่งผลต่อระดับการยอมรับนำไปใช้โดยตรง
นิพนธ์ สัมมา (2523 : 66) ได้สรุปไว้ว่า การศึกษาอบรมมีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรม
คือ

1. การอบรมสามารถสร้างทัศนคติที่ดีและการเปลี่ยนแปลงต่อการยอมรับนวัตกรรมได้
2. การอบรมทำให้บุคคลมีความรู้ เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความจำเป็นของการใช้นวัตกรรม
3. การอบรมจะช่วยให้บุคคลได้พบเห็น ทำความเข้าใจ รู้จักใช้

นวัตกรรมอย่างเหมาะสมกับสภาพของตน

ส่วนโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ศึกษาพิเศษอำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับอยู่ระดับ
สนใจไม่ถึงขั้นนำไปใช้จริง โดยให้เหตุผลประกอบว่า โทรทัศน์มีราคาแพงเกินความ
สามารถในการจัดหามาใช้ได้ สอดคล้องกับที่ ไมล์ (**Mathew B. Miles, 1964:31**)
ได้กล่าวถึงคุณสมบัติและลักษณะของนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีราคาแพงยากต่อการใช้ บำรุง

รักษา ทำให้การยอมรับนวัตกรรมนั้นยากและใช้เวลาานกว่านวัตกรรมดีถูกกว่า

1.4 ศึกษาในเทศก้อำเภอและครูวิชาการศึกษาโรงเรียนยอมรับการประเมินผล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่ระดับเดียวกัน คือ นำไปใช้ ศึกษาในเทศก้อำเภอยอมรับการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การประเมินผลก่อนเรียน อยู่ระดับนำไปใช้ ในขณะที่ครูวิชาการศึกษาโรงเรียนอยู่ในระดับทดลองใช้ การที่ศึกษาในเทศก้อำเภอมีการยอมรับอยู่ระดับนำไปใช้นั้น ได้ให้เหตุผลโดยสรุปได้ประเด็นสำคัญว่า จำเป็นต้องใช้ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร รองลงมาคือ เหตุผลที่ช่วยทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จได้ดีขึ้น แต่เหตุผลที่ครูวิชาการศึกษาโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่นำไปใช้นั้น สรุปได้ว่า ขาดความรู้ความเข้าใจและไม่มีเวลามากพอในการจัดทำ การที่ครูวิชาการศึกษาโรงเรียนยังขาดความรู้ทางงานการวัดผล เพราะเนื่องมาจาก การได้รับทราบจากวิธีการอบรมน้อยกว่าการได้เรียนมา ขณะที่ศึกษาในเทศก้อำเภอส่วนใหญ่มีการศึกษาค้นคว้าเอง ได้เข้ารับการอบรมและได้เรียนมา ในอัตราร้อยละที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งลักษณะการได้รับการเคลื่อนไหวผ่านการสื่อสารมากกว่ามีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมได้ไวขึ้น ชูเมกเกอร์ (Sheemaker 1971 : 160)

1.5 ศึกษาในเทศก้อำเภอยอมรับการจัดสถานักเรียนและการรวมโรงเรียนในรูปแบบโรงเรียนสาขาอยู่ระดับนำไปใช้ ขณะที่ครูวิชาการศึกษาโรงเรียนยอมรับการจัดสถานักเรียนอยู่ระดับทดลองใช้และการจัดโรงเรียนในรูปแบบโรงเรียนสาขาอยู่ระดับสนใจ ศึกษาในเทศก้อำเภอส่วนใหญ่ให้เหตุผลประกอบการจัดสถานักเรียนว่า มีประโยชน์ช่วยฝึกความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียนได้ ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและกล้าแสดงออก ส่วนเรื่องในการรวมโรงเรียนในรูปแบบโรงเรียนสาขา ศึกษาในเทศก้อำเภอส่วนใหญ่ให้เหตุผล สามารถใช้แก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กได้ดี ลดค่าใช้จ่ายในการลงทุนการศึกษา การไปนเทศการศึกษาทำได้สะดวกขึ้นและเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของศึกษาในเทศก้อำเภอซึ่งระบุไว้ว่า เป็นผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง บริหาร รวมปรับปรุง เลิกกลุ่มโรงเรียนในสังกัด (วีระ ตันตระกูล 2525 : 2) และจากแหล่งขอมูลที่ทราบมาของการจัดสถานักเรียน ศึกษาในเทศก้อมีโอกาสได้ไป

ศึกษาจากงานด้านการจัดสถานักเรียนสูงกว่ามัธยมศึกษาอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 39.73 ขณะที่ครูวิชา
การกลุ่มโรงเรียนมีโอกาสไปดูงานเพียงร้อยละ 14.29 การไปศึกษาจากงานเป็นโอกาสติดต่อ
สัมพันธ์กับสังคมภายนอก ได้พบกับแนวความคิด และสิ่งใหม่ ๆ ประกอบกับการเห็นคุณค่าของ
นวัตกรรม จึงทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอมีการยอมรับการจัดการจัดสถานักเรียนในระดับการนำไปใช้

นวัตกรรมทางการศึกษาอื่น ๆ ที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูมีการยอมรับในระดับสนใจ
ประเมินค่า ทดลองใช้ โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลประกอบการไม่ได้ออมรับในระดับนำไปใช้ สรุปได้เป็น
หมวดหมู่ ดังนี้คือ

1. เหตุผลทางด้านเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ คือการขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความชำนาญ ขาดแหล่งความรู้
2. เหตุผลทางด้านการศึกษาการสนับสนุน จากผู้บริหาร ความร่วมมือจากเพื่อน
ครู สภาพไม่เอื้อต่อการใช้ ขาดงบประมาณจัดหาวัสดุอุปกรณ์
3. เกี่ยวกับความจำเป็นที่นำไปใช้ไม่ได้ คือ การไม่มีเวลาในการจัดทำ
เนื่องจากงานด้านอื่น ๆ มีมาก ไม่สามารถนำไปใช้ได้ ชักกับระเบียบหรือข้อกำหนดให้ใช้อยู่

จากเหตุผลเหล่านี้ สอดคล้องกับ ณรงค์ นิติยาทร (เอกสารประกอบการบรรยาย
วิชาการวางแผนการศึกษา 2525 อัคส์เนา) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ข้อเสียของการใช้นวัตกรรม
ของไทยคือ ไม่มีหลักการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และลักษณะของการนำมาใช้มักจะมีปัญหาหลาย
ประการคือ ในเรื่องความชำนาญ ในการใช้ และการเก็บรักษา ครูไทยจะรู้จักนำสิ่งต่าง ๆ ที่
ทันสมัยมาใช้เพื่อประโยชน์ทางด้านต่าง ๆ แต่มักจะละเลยเกี่ยวกับรายละเอียดที่ชี้แจงถึงการใช้อย่าง
바รุง รักษาที่ถูกต้อง และปัญหาการขาดงบประมาณดำเนินการส่งผลถึงขาดแคลนนวัตกรรม
และนวัตกรรม และสาเหตุอีกประการหนึ่ง การที่คนไทยยึดถือระบบอาวุโส ผู้ใหญ่มักจะมีอำนาจสิทธิ์
ขาดในการจัดกิจกรรมทั้งปวง ลักษณะนี้ทำให้ผู้ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ นวัตกรรมต้องเผชิญกับ
ปัญหา ผู้รับการเผยแพร่มีอาวุโส หรือยศตำแหน่งสูงกว่า มักจะไม่ยอมรับเพราะยังติดอยู่ใน
ความถึกนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของเสรีศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2525 : 136) ที่พบว่า
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการใช้นวัตกรรมการศึกษาขึ้นอยู่กับนโยบายสนับสนุน ระบบบริหารต้อง

สอดคล้องกับนวัตกรรม งบประมาณ และผู้บริหาร ครูที่มีส่วนร่วมในการใช้นวัตกรรมการศึกษาต้องเข้าใจหลักการและกระบวนการของนวัตกรรม

2. ผลการเปรียบเทียบการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ปรากฏผล ดังนี้

2.1 การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษารวม 5 ด้านของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาไม่แตกต่างกันยกเว้นนวัตกรรมด้านการวัดผลและประเมินผล ความแตกต่างกันของการยอมรับระหว่างครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่กับกลุ่มขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของการยอมรับของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางสูงกว่าขนาดใหญ่ การที่เป็นเช่นนี้เพราะเนื่องมาจากการได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมของครูวิชาการกลุ่มขนาดใหญ่มีจำนวนมากกว่า 5 ครั้งขึ้นไปคิดเป็นร้อยละสูงกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่งผลถึงระดับการยอมรับนวัตกรรมในด้านต่าง ๆ ไปด้วย ดังที่ พันธ์ วรกวิน (2522 : 171) ได้กล่าวถึงการอบรมว่า มีส่วนช่วยให้อุบัติการณ์ใช้นวัตกรรมได้ถูกต้อง มีการร่วมมือในการทำงาน มองเห็นคุณค่าและประโยชน์ ทำให้ไม่ยอมรับลดน้อยลง เมื่ออบรมแล้วจะต้องนำไปใช้ให้ครบทุกขั้นตอน อุปสรรคหรือปัญหาจะมีน้อยหรือไม่มี จากผลการวิจัยของกรมวิชาการ (2520 : 80) ที่สำรวจปัญหาและเจตคติของครูในเอเชียที่เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมทางการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา พบว่าครูที่ผ่านการอบรมจะชอบนวัตกรรมทางการศึกษามาก และจากผลการวิจัยของโรเจอร์และคณะ (Rogers and other nd : 6I) พบว่าการเผยแพร่ความคิดใหม่ทางการศึกษาในประเทศไทยจะไปถึงโรงเรียนได้โดยผ่านครูที่ได้รับการศึกษาอบรมมากกว่า

2.2 การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก จากการวิเคราะห์นวัตกรรมแต่ละชนิด ปรากฏว่าส่วนใหญ่นวัตกรรมทางการศึกษาเป็นที่ยอมรับจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสามกลุ่มไม่แตกต่างกันยกเว้นในเรื่อง ชุดการเรียนการสอน การโต้วาทีธรรมะ การเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติและการจัดสภานักเรียน โดยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

มีการยอมรับการโตวาที่ธรรมชาติและชุดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับ .05 และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก ขนาดกลางกับขนาดเล็ก มีการยอมรับการโตวาที่ธรรมชาติและชุดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับ .05 การที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กมีระยะเวลาในการทำงานตั้งแต่ 1 - 10 ปีและมีส่วนร่วมในการทำงานอื่น ๆ ในชุมชน โดยโรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971 : 185) ได้กล่าวถึงการที่ผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนย่อมมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมมากกว่าผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมภายหลังและโอริลล์และฟิช (O'Reilly and Fish 1976 : 68) พบว่าครูที่ทำงานมานานมีมีแรงต้านการยอมรับนวัตกรรมสูงกว่าครูที่ทำงานน้อยกว่า นอกจากนี้แล้วนวัตกรรมนั้นมีส่วนต่อการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม เช่น การใช้รถจักรยานเพื่อขยายการศึกษาภาคบังคับ เป็นการแก้ปัญหาด้านการลดต้นทุนในการจัดการศึกษา และช่วยให้นักเรียนได้เรียนโดยสะดวกในการเดินทางมากยิ่งขึ้น

2.2 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางมีการยอมรับนวัตกรรมในเรื่องการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติแตกต่างกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยของการยอมรับสูงกว่า เนื่องจากการเผยแพร่นวัตกรรมทางการศึกษา เรื่องการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติของกรมสามัญศึกษา ได้ทำการทดลองในปี พ.ศ. 2505 ในเขตกรุงเทพมหานครและขยายไปยังส่วนภูมิภาคในปี พ.ศ. 2508 และสรุปผลการทดลองนี้ในปี พ.ศ. 2513 ผลปรากฏว่า สามารถลดการสอบตกซ้ำชั้นของนักเรียนได้ การที่สามารถเห็นผลจากการทดลองนี้ทำให้การยอมรับการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงแตกต่างไปจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดอื่น เพราะช่วยเวลาในการขยายแพร่วัตกรรมการนั้นตรงกับช่วงระยะเวลาที่ปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง ที่ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จึงสามารถเห็นผลของนวัตกรรมได้ ทำให้ระดับการยอมรับนวัตกรรมของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางนี้สูงกว่ากลุ่มอื่นได้

2.3 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่มีการยอมรับนวัตกรรมในเรื่องการจัดสถานักเรียน แตกต่างจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียน

ขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงาน ตั้งแต่ 1 - 10 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รุ่งฟ้า รักษาเขียว (2526 : 56) ที่พบว่าครูมีประสบการณ์ในการสอนมานานน้อยกว่า ยอมรับนวัตกรรมต่างกันแต่ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ ชูชาติ บุญชู (2524 : ง) และภาวดี คิริบุรี (2525 : 85) พบว่าระยะเวลาในการทำงานไม่มีผลต่อความแตกต่างในการยอมรับ นวัตกรรมทางการศึกษา

3. ผลการวิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิทางการศึกษา ฐานะทาง เศรษฐกิจที่มีผลสัมพันธ์ต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และศึกษานิเทศก์อำเภอ มีดังต่อไปนี้

3.1 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีระยะเวลา ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักสูตรและด้านการบริหารบริการ อยู่ระดับทดลองใช้ ซึ่งเป็นระดับสูงกว่าการยอมรับของศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีระยะเวลาในการ ทำงาน 1 - 10 ปี สำหรับนวัตกรรมแต่ละเรื่องพบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีระยะเวลาในการ ทำงานมากกว่า 10 ปี มีการยอมรับนวัตกรรมอยู่ระดับสูงสุด คือ นำไปใช้ ได้แก่ การสอน แบบกลุ่มสัมพันธ์ สถานการณ์จำลอง การสอนแบบบูรณาการ บทบาทสมมติ การประเมินผลรวม การจัดการการสอนแบบยืดหยุ่น การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การจัดชั้นเรียนสองกลุ่มอายุ การประ เเมินผลเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีระยะเวลาในการทำงาน 1 - 10 ปี ยอมรับนวัตกรรมดังกล่าวอยู่ระดับทดลองใช้

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีระยะเวลาในการทำงานมานานกว่า 10 ปีขึ้นไปยอมรับ นวัตกรรมในเรื่อง การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการประเมินผลรวม อยู่ ระดับสูงสุด คือนำไปใช้ ขณะที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีระยะเวลาในการทำงาน 1 - 10 ปี ยอมรับอยู่ระดับ ทดลองใช้

การที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเวลาในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีการยอมรับนวัตกรรมหลายเรื่องอยู่ระดับที่สูงกว่าผู้ทำงานอยู่ระยะ 1 - 10 ปี การ

ที่ผลเป็นเช่นนี้ สอดคล้องกับความเห็นของ อาคม จันทรสุรินทร์ (เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การนิเทศการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้หลักสูตรในโรงเรียน เอกสารอัสสัมชัญ) ได้ให้ความว่า ลักษณะงานของผู้นิเทศการศึกษาจำเป็นที่จะต้องเข้าใจในนวัตกรรม ถ้าหากครูจัก นวัตกรรมมากขึ้น สามารถช่วยไหมสิ่งใหม่ในการนิเทศศึกษามากขึ้น แต่ผลที่เด่นชัดแย้งกับ ผลการวิจัยของเบอร์ฟอร์ด (Burford 1980 : 922 - A) ได้ศึกษาการวัดความ เปลี่ยนแปลงของครูในฐานะเป็นเครื่องชั่งตอนการสนับสนุนนวัตกรรมทางการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษา พบว่าครูที่เริ่มสอนใหม่ ๆ จะมีความสนใจนวัตกรรมสูงกว่าและมากกว่าครูที่มี ประสบการณ์ในการสอนมานานและเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2519 : 3 - 11) พบว่าบุคคล ที่เป็นอุปสรรคต่อการนำนวัตกรรมไปใช้มากที่สุด คือครูที่รับราชการมานาน

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีระยะเวลาในการทำงาน 1 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไปมีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษารวม 5 ด้านอยู่ระดับเดียวกันคือ ระดับทดลองใช้นวัตกรรมด้านหลักสูตร ด้านการเรียงการสอน และยอมรับอยู่ระดับประเมินด้านนวัตกรรมด้านสื่อ การสอน ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการบริหารและบริการ ซึ่งเป็นผลที่สอดคล้องกับ ผลวิจัยของภารดี กิริบุรี (2525 : 85) พบว่าประสบการณ์ในการทำงานมากน้อยต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้นวัตกรรมทางการสอน

3.2 วุฒิกการศึกษา ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิกการศึกษาแตกต่างกันมีการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาในแต่ละด้านอยู่ในระดับเดียวกัน คือ อยู่ระดับทดลองใช้นวัตกรรม ทางด้านหลักสูตรและด้านการวัดผลประเมินผล และยอมรับนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการบริหารและบริการ อยู่ระดับประเมินค่า

ในนวัตกรรมแต่ละด้าน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิต่างกัน มีการยอมรับการ สอนซ่อมเสริมในระดับเดียวกัน คือการนำไปใช้ นอกจากนี้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิ ปริญญาตรีและสูงกว่ายอมรับอยู่ระดับการนำไปใช้ในเรื่อง การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียน การสอน ส่วนนวัตกรรมอื่น ๆ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิกการศึกษาแตกต่างกันมีการยอมรับ ส่วนใหญ่อยู่ระดับเดียวกัน การที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีระดับการ

ยอมรับในชั้นนำไปใช้หลายนวัตกรรมนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของโรเจอร์และคณะ (Rogers and other nd : 36) ที่พบว่าครูที่ทราบเรื่องความคิดใหม่เร็วขึ้น มักเป็นผู้ที่รับการศึกษา มากกว่าครูคนอื่น ๆ ในโรงเรียนเดียวกัน และผลการวิจัยของมาร์ติน (Martin) ที่พบว่า บุคคลที่เห็นประโยชน์ของการนำความคิดใหม่ ๆ มาใช้ให้เกิดผลดีทางการศึกษา มักจะเป็นผู้มีวุฒิปรกติญา (สุวรรณ เอี่ยมสุพรรณ 2521 : 28) และสอดคล้องกับผลวิจัยของสุวรรณ เอี่ยมสุพรรณ (2522 : ก) พบว่ามีขีดมีเลขคณิตของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาใน ด้านหลักสูตรของครูผู้ตั้งแต่วุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีค่าสูงกว่าของครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

3.3 ฐานะทางเศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนต่างกันก็มีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษารวมอยู่ในระดับเดียวกัน ก็ระดับทดลอง นวัตกรรมด้านหลักสูตร นวัตกรรมด้านการวัดผลประเมินผล และอยู่ระดับประเมินค่า นวัตกรรม ด้านสื่อการสอนและด้านการบริหารและบริการ ส่วนนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน ครูวิชาการ กลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนน้อยกว่า 3,500 บาทต่อเดือน มีการยอมรับอยู่ระดับประเมินค่า ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำกว่าการยอมรับของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนมากกว่า 3,500 บาทอยู่ในระดับทดลองใช้

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีการยอมรับนวัตกรรมในเรื่อง การสอนซ่อมเสริมอยู่ในระดับเดียวกัน ก็ระดับการนำไปใช้ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มี เงินเดือนมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือน มีการยอมรับในเรื่องการประเมินผลเพื่อปรับปรุง การเรียนการสอนอยู่ในระดับการนำไปใช้ ซึ่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนน้อยกว่า อยู่ในระดับทดลองใช้ ส่วนนวัตกรรมอื่น ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับเดียวกัน ได้แก่ ระดับการทดลอง ใช้ สนใจ ประเมินค่า การที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนมากกว่า 3,500 บาท ต่อเดือน มีระดับการยอมรับนวัตกรรมในด้านการเรียนการสอนอยู่ในขั้นทดลองใช้ โดยมีค่า มีขีดมีเลขคณิตของระดับการยอมรับอยู่ในขั้นที่สูงกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือน น้อยกว่า 3,500 บาท ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับข้อคิดของ สาลี ทองธวิ (2526 : 18) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นิยมนวัตกรรมว่า มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี เพื่อจะรองรับความเสี ยหายที่เกิดจากการยอมรับนวัตกรรมที่ใหม่ประโยชน์น้อย

4. ผลการวิจัยเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้รับทราบเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา พบแหล่งข้อมูลดังนี้

4.1 ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้รับทราบนวัตกรรมด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านการบริหารบริการจากการเรียนเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นนวัตกรรมด้านหลักสูตรเพียงด้านเดียวที่ศึกษานิเทศก์อำเภอได้รับทราบมาจากการอบรมเป็นส่วนใหญ่

ในนวัตกรรมแต่ละด้านพบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้รับทราบมาจากการเรียนเป็นแหล่งให้ความรู้ที่สำคัญ โดยคิดเป็นจำนวนร้อยละระดับสูงในเรื่อง การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบจุลภาค การวัดผลเพื่อประเมินผลก่อนเรียน และการสอนแบบสืบส่วนสอบสวน ซึ่งโรเจอร์ ลี (โรเจอร์ ลี อ้างถึงในสำลี ทองฉิว 2526 : 12) ได้ให้เหตุผลว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนส่วนใหญ่จะได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมาจากอาจารย์ผู้สอนตามมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู ซึ่งบรรดาอาจารย์เหล่านี้เป็นผู้เชี่ยวชาญและได้รับการศึกษาเล่าเรียนมาจากต่างประเทศเกือบทั้งสิ้นและก็ได้มีความรู้เรื่องนวัตกรรมทางการศึกษาจากสถานศึกษาของตน เมื่อครูผู้สอนในโรงเรียนกลับไปยังโรงเรียนของตน ก็จะนำความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากอาจารย์ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครูกลับไปด้วย และถ่ายทอดความรู้ให้กับครูคนอื่น ๆ

นอกจากนี้ ในนวัตกรรมเรื่อง หลักสูตรบูรณาการ การเรียนการสอนแบบบูรณาการ วิทยุโรงเรียน และการสอนซ่อมเสริม ทั้งศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับทราบมาจากการได้รับการอบรม ทั้งนี้เนื่องจาก นวัตกรรมเหล่านี้เป็นนวัตกรรมที่กำหนดให้ใช้มาจากส่วนกลาง การอบรมจึงเป็นวิธีที่จำเป็นในการให้ความรู้ เป็นการเผยแพร่ นวัตกรรม นพนธ์ สัมมา (2523 : 66) ได้กล่าวถึงการศึกษาอบรมมีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรม คือ ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและเกิดทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรม ทำให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ช่วยใหญ่จุดลุ่มพื้นฐานทางทฤษฎีอยู่เบื้องหลังนวัตกรรมช่วยทำให้เกิดความ

เข้าใจ และตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้นวัตกรรมและการศึกษาอบรมช่วยทำให้เข้าใจ
รู้จักการใช้นวัตกรรมอย่างเหมาะสมกับสภาพของตน การศึกษาอบรมมีอิทธิพลต่อกระบวนการ
ยอมรับเป็นอย่างดี

5. นวัตกรรมทางการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่
รู้จัก ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร ที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่ม
โรงเรียน ไม่รู้จัก หลักสูตรเอกัตภาพ คิดเป็นร้อยละ 9.59 และ 5.99 ตามลำดับ
นวัตกรรมทางด้านการสอน ที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่รู้จักการสอน
แบบรู้อย คิดเป็นร้อยละ 16.67 และ 10.45 ตามลำดับ นวัตกรรมทางด้านการ
บริหารและบริการ ที่ศึกษานิเทศก์อำเภอไม่รู้จัก การจัดโรงเรียนภายในโรงเรียน คิดเป็น
ร้อยละ 32.87 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 42.74 และครูวิชาการ
กลุ่มโรงเรียนไม่รู้จักการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่าง 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33

การที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่รู้จักการจัดโรงเรียนภายใน
โรงเรียน โดยคิดเป็นร้อยละสูงกว่านวัตกรรมอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะว่าในประเทศไทยยังไม่มี
โรงเรียนที่ใช้นวัตกรรมประเภทนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีการใช้กันอย่างกว้างขวาง
จึงทำให้การยอมรับเป็นไปได้ยาก และประกอบกับเหตุผลที่ผู้ตอบส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ชัด
ต่อระบบบริหารการศึกษาที่ปฏิบัติอยู่และเข้าใจยาก เกี่ยวกับเรื่องนี้ โรเจอร์และชูเมคเกอร์
(Rogers and Shoemaker 1971 : 22) ได้กล่าวว่า นวัตกรรมใดที่มีความสลับซับซ้อน
มาก ยากแก่การเข้าใจและการนำไปใช้ จะได้รับการยอมรับช้า

6. นวัตกรรมทางการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเคยใช้
แล้วเลิกใช้ คิดเป็นจำนวนร้อยละสูงสุด ได้แก่ การวัดผลแบบอิงกลุ่ม ซึ่งปัจจุบันในหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้เปลี่ยนระบบการวัดผลใหม่ โดยยกเลิกการวัดผลแบบ
อิงกลุ่ม จึงเป็นผลต่อการเลิกใช้การวัดผลแบบอิงกลุ่มสูงกว่านวัตกรรมอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ:

ผลจากการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 8 ขอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในระดับนำไปใช้ยังมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่ทั้งศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ขอมรับอยู่ในระดับ ทดลองใช้ ประเมินค่า และสนใจ มีนวัตกรรมหลายชนิดที่ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่รู้จัก เนื่องมาจากองค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การขอมรับนวัตกรรม สรุปเป็นประเด็นสำคัญตามลำดับมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ

1. การที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในนวัตกรรมนั้น เนื่องมาจากขาดแหล่งความรู้ที่ได้รับทราบอย่างเพียงพอ เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ
2. ผู้บริหารไม่เห็นประโยชน์ของการนำนวัตกรรมเข้าไปใช้ในหน่วยงาน จึงขาดการสนับสนุน และความร่วมมือช่วยเหลือด้านการเงินในเวลาปฏิบัติงาน กำเริบนำจากผู้บริหาร
3. ระบบการบริหารขัดต่อการนำนวัตกรรมเข้าไปใช้
4. นวัตกรรม ไม่เอื้ออำนวยประโยชน์ใดเหมาะสมกับสภาพปัญหา

ดังนั้น หน่วยงาน หรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ควรหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมให้ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน นำนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและท้องถิ่น ดังนี้

1. ควรเผยแพร่นวัตกรรมให้เป็นที่รู้จักของผู้บริหารระดับต่าง ๆ
2. ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ประชุม สัมมนา ศึกษานิเทศก์อำเภอ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เพื่อเผยแพร่นวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ให้เป็นที่รู้จักเข้าใจในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาตรงกับ สามารถนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปแนะนำสาธิต และใช้ให้เป็นตัวอย่างแก่ครู และบุคลากรอื่น
3. สถาบันต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในการผลิตครูการสอนเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้ในการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติ เพื่อผู้ที่จบการศึกษาไป สามารถเข้าใจ และใช้

นวัตกรรมทางการศึกษาได้

4. การมีการวิจัยเชิงทดลองในนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้ในหลักสูตรประถมศึกษา และเผยแพร่ผลการทดลองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
5. การมีการวิจัยถึงความแตกต่างของระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 8 กับเขตการศึกษาอื่น ๆ
6. การมีการวิจัย เพื่อศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการยอมรับ นวัตกรรมทางการศึกษา ของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการ ศึกษา 8 กับเขตการศึกษาอื่น ๆ
7. การมีการวิจัย เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมต่อการเผยแพร่ นวัตกรรมทางการศึกษา ในแต่ละด้าน เพื่อศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน นำผลการวิจัยไปใช้ให้ เกิดประโยชน์สูงสุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย